

Konference o pracovním uplatnění osob se sluchovým postižením

Ve dnech 15. a 16. března 2005 se na Pedagogické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci konala mezinárodní odborná konference k problematice osob se specifickými potřebami. Ústředním tématem tohoto, již šestého, ročníku tradiční konference, jejímž organizátorem je tamní Katedra speciální pedagogiky, byla zejména problematika zaměstnávání osob se zdravotním postižením. Jednou z paralelně probíhajících odborných sekcí byla i sekce s názvem „**Pracovní uplatnění osob se sluchovým postižením a možnosti pracovních aktivit hluchoslepých**“. Odborníci, kteří se sjeli z celé České republiky i ze Slovenska, se ve svých příspěvcích zaměřovali na velmi aktuální a závažnou problematiku, kterou bezesporu zaměstnávání sluchově postižených je. Jednání v sekci bylo přítomno téměř 50 účastníků, mezi kterými nechyběli ani samotní sluchově postižení a hluchoslepi. Dle požadavků sluchově postižených účastníků bylo celé jednání tlumočeno do českého znakového jazyka a znakované češtiny.

Úvodní příspěvek prvního dne přednesl p. Jaroslav Paur (Svaz neslyšících a nedoslýchavých v České republice), který se ve svém vystoupení zabýval zejména otázkami postavení osob na trhu práce, pracovními možnostmi a limity sluchově postižených a rovněž uvedl své vlastní zkušenosti, nabyté praxí z organizací sdružujících sluchově postižené.

V dalším vystoupení seznámila Ing. Nicola Šimonová (Českomoravská jednota neslyšících) s mezinárodními projekty Leonardo pro neslyšící (DEAFVOC: vývoj učebních osnov pro výuku znakového jazyka na školách pro neslyšící; VOGS: model profesního poradenství pro neslyšící; EUROSIGNS: multi-jazykový kurz znakové řeči na CD-ROMu), na jejichž řešení se Českomoravská jednota neslyšících aktivně podílí. Více informací o některých z projektů je možné získat na www.eurosigns.net.

S praktickými zkušenostmi z vysokoškolské přípravy sluchově postižených na budoucí povolání vystoupila PhDr. Veronika Broulíková (Janáčkova akademie múzických umění) s příspěvkem na téma uplatnění absolventů výchovné dramatiky neslyšících na Divadelní fakultě JAMU. Přítomné seznámila jak s průběhem a specifiky studia zmíněného oboru, tak s velmi dobrými výsledky absolventů při hledání zaměstnání i v samotném pracovním procesu (i v rámci mezinárodních aktivit). Jak napověděl i tento příspěvek, výše dosaženého vzdělání neslyšících má značný a pozitivní vliv na jejich schopnost uplatnění na stávajícím trhu práce.

Obdobné zkušenosti, tentokrát ve Slovenské republice, přednesla PhDr. Darina Tarcsiová, Ph.D. (Univerzita Komenského v Bratislavě) ve svém příspěvku, nazvaném „Absolventi vysokých škol so sluchovým postihnutím a prvé skusenosti s ich pracovným uplatnením. Dr. Tarcsiová opět potvrdila fakt, že dosažené vysokoškolské vzdělání je v případě sluchově postižených téměř vždy zárukou následného pracovního uplatnění.

V další části úterního odpoledne bylo jednání v sekci zaměřeno na možnosti pracovních aktivit hluchoslepých. Jako první vystoupily Mgr. Petra Zimermanová a Zdena Jelínková (LORM – společnost pro hluchoslepy) s příspěvkem zaměřeném na možnosti pracovní rehabilitace hluchoslepých, ve kterém prezentovaly zkušenosti společnosti LORM s pořádáním psychorehabilitačních pobytů hluchoslepých klientů zaměřených na pracovní terapii.

S vlastními postřehy z problematiky pracovních aktivit a zaměstnávání hluchoslepých seznámil přítomné PhDr. Jan Jakeš (Sdružení hluchoslepých VIA), který je sám hluchoslepý. Ve svém vystoupení představil zejména teoretická východiska komunikace a její aspekty v životě hluchoslepých, přičemž zdůraznil, že komunikace je jedním z nejdůležitějších aspektů zaměstnávání a pracovního uplatnění osob s duálním postižením zraku a sluchu.

V závěrečném příspěvku prvního dne konference referovaly Mgr. Anna Šarátková a Mgr. Eva Rádlová (Univerzita Palackého v Olomouci) o svých zkušenostech v profesi tlumočnicka a průvodce hluchoslepeho klienta, které získaly na 7. Evropských prázdninách hluchoslepých ve Švédském Mullsjö.

Jednání druhého dne sekce bylo zahájeno příspěvkem Mgr. Jiřího Langera, ředitele speciálních škol pro sluchově postižené v Olomouci, který se ve svém příspěvku zamýšlel nad možnostmi pracovního a životního uplatnění absolventů speciální třídy pro hluchoslepé. Vzhledem k tomu, že žáci této třídy se již blíží věku, kdy budou muset opustit školské zařízení, je třeba vytvořit takové návazné podmínky, které jim umožní další rozvoj a poskytnou potřebnou péči. Zařízení, která by dokázala těmto požadavkům vyhovět však doposud v České republice vytvořena nejsou.

V dalším vystoupení představila PhDr. Jana Tomášková (Agentura podporovaného zaměstnávání SPOLU Olomouc) projekt a činnost agentur podporovaného zaměstnávání, které mohou velmi aktivně pomoci při pracovním uplatnění osob se specifickými potřebami. Že je možné využívat služeb agentur i ve prospěch osob se sluchovým postižením doložila na kazuistikách tří sluchově postižených klientů. Jako velmi přínosné se podporované zaměstnávání jeví zejména v případě sluchově postiženého člověka s dalším přidružením postižením.

Výsledky průzkumu v oblasti zaměstnávání a zaměstnanosti sluchově postižených prezentovala Mgr. Svatava Panská (Univerzita Palackého v Olomouci), která se dále zabývala zpětným pohledem na pracovní příležitosti sluchově postižených ve 2. pol. 20. století a po roce 1989, stejně jako realitou současného pracovního trhu. Mgr. Panská rovněž sumarizovala, které pracovní profese jsou mezi sluchově postiženými nejrozšířenější a které učební a studijní obory jsou v současné době na českých speciálních školách realizovány.

S informacemi o aktuálně se rozvíjejícím projektu zaměřeném na podpůrné služby pro osoby se sluchovým postižením na trhu práce seznámil přítomné PhDr. Marián Groma, Ph.D. (Univerzita Komenského v Bratislavě). Projekt se zaměřuje zejména na zvyšování vzdělanosti sluchově postižených na Slovensku a jak napovídají jeho cíle, mělo by dojít ke značnému zlepšení situace zaměstnanosti sluchově postižených.

V následném příspěvku se Mgr. Klaudia Guštaříková (Univerzita Komenského v Bratislavě) zaměřila na problematiku tlumočení pro osoby se sluchovým postižením na trhu práce jak při fázi hledání zaměstnání, tak následné komunikaci sluchově postiženého člověka se slyšícími spolupracovníky.

Možnosti pracovního uplatnění z pohledu neslyšících přednesl ve znakovém jazyce sluchově postižený Mgr. Pavel Kučera (Speciální škola pro sluchově postižené v Brně), absolvent dvou vysokoškolských oborů. Ve svém příspěvku se zaměřil zejména na nutnost kvalitní přípravy sluchově postižených na povolání a dále se věnoval vlastním zkušenostem z práce ve speciální škole pro sluchově postižené.

V závěrečném příspěvku celého jednání sekce se Mgr. Jiří Langer, Ph.D. zaměřil na problematiku funkční komunikace, která je pro plnohodnotné pracovní uplatnění sluchově postižených a hluchoslepých osob zcela nepostradatelná. Komunikační bariéra, způsobená sluchovým postižením je totiž v mnoha případech jedinou příčinou obtíží při shánění zaměstnání i v následném pracovním procesu.

Dvoudenní olomoucká konference pochopitelně nemůže vyřešit tak závažnou oblast, jakou zaměstnávání sluchově postižených a hluchoslepých osob je, bezpochyby však prospěla k získání nových informací a výměně zkušeností mezi jejími účastníky. O potřebnosti a aktuálnosti projednávané problematiky svědčí i četné diskuse, které v průběhu jednání vznikly a pokračovaly i po jeho ukončení. Doufejme tedy, že probíhající projekty a aktivity zainteresovaných stran povedou k lepšímu pracovnímu a tedy i životnímu uplatnění sluchově postižených a hluchoslepých osob. Všechny přednesené příspěvky budou publikovány ve sborníku z konference.

Mgr. Jiří Langer, Ph.D.

Katedra speciální pedagogiky, Pedagogická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci.